І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
З Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXII. No. 2. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК ЦЕНТІВ 20 CENTS П'ЯТНИЦЯ, 3-го СІЧНЯ (JANUARY) 1975 Ч. 2. VOL. LXXXII.

ЧЕТИРИ ІЗ П'ЯТЬОХ ПІДСУДНИХ У ВОТЕРГЕЙТСЬКІЙ РОЗПРАВІ ВИЗНАНІ ВИННИМИ

Вашингтон. — На Новий Рік, в середу, 1-го січня, лава присяжних визнала Джона Мічелла, Г.Р. Галдемана, Джона Ерліхмана та Роберта Мардіяна винними у всіх обвинуваченнях, зв'язаних із стараннями затаїти Вотергейтську аферу, а тільки п'ятого підсудного Кеннета Паркінсона визнала невинним. Таким чином закінчився перший етап Вотергейтської розправи, яка розпочалася більше ніж 3 місяці тому. Лава присяжних, яка нараджувалася понад 15 годин протягом 3-ох днів, рішила, що Джон Мічелл, колишній генеральний прокуратор ЗСА та колишній директор Комітету для перевибору президента Ніксона, брав участь у змові перешкодити судочинству, перешкоджав судочинству, та три рази фальшиво свідчив. Г.Р. Галдеман, колишній шеф персоналу Білого Дому за президентури Ричарда Ніксона, був визнаний винним у тих самих обвинуваченнях. Обі колишні близькі співпрацівники Р. Ніксона можуть бути засуджені на 25 років ув'язнення. Лава присяжних визнала Джона Ерліхмана, колишнього головного дорадника Білого Дому для внутрішніх справ, винним у змові перешкодити судочинству, у стараннях перешкодити судочинству та винним у двох випадках кривоприсяги. Він може бути засуджений на 20 років ув'язнення. Роберт Мардіян, колишній заступник генерального прокуратора, може бути засуджений на 5 років ув'язнення, бо лава присяжних рішила, що він брав участь у змові перешкодити судочинству. Натомість лава присяжних винесла вирок, що Кеннет Паркінсон, колишній правний дорадник Комітету для перевибору Президента, цілком невинний. Йому закидали участь у змові перешкодити судочинству. Адвокати Мічелла, Галдемана, Ерліхмана та Мардіяна заявили, що внесуть апеляції до вищого суду. Таким чином Вотергейтська справа ще не закінчилася, бо апеляційна процедура може тривати 9-12 місяців. Суддя Джон Сіріка відложив на пізніше призначення кари для 4-ох засуджених. Наразі Мічелл, Галдеман, Ерліхман і Мардіян є на волі на власну поруку.

Під час цієї Вотергейтської судової розправи важливу ролю відіграв колишній президент Ричард Ніксон, хоча він не був формально обвинувачений, бо одержав повне помилування від президента Джералда Форда. Лава присяжних прослухала ряд магнетофонних записів розмов Р. Ніксона із його дорадниками, які доказали, що колишній президент Ніксон таки був причетний до спроб затаїти Вотергейтську аферу, плянував помилувати вломників до головної квартири Демократичної партії та що він знав багато більше про спроби затаїти цю аферу ніж він твердив протягом майже двох років. Колишній президент Ніксон не був покликаний на свідка під час цієї судової розправи, бо суддя Сіріка рішив, що на це не дозволяє поганий стан його здоров'я, а також заявив, що особисте свідчення Р. Ніксона не є конечним. І хоча Ричард Ніксон не був формально покликаний до судової відповідальности, то, як твердять коментатори, щойно закінчена Вотергейтська судова розправа відбулася також і над ним.

ЧЛЕНИ УПРАВ НТШ І УВАН В ЗСА ВІДБУЛИ ЗУСТРІЧ

Ню Йорк. — В неділю 8 грудня 1974 р. тут в домі УВАН відбулася зустріч членів Управ Української Вільної Академії Наук і Науково-Т-ва ім. Шевченка в ЗСА, для обговорення можливостей і форм співпраці в науковій царині та для вияснення інших питань, з тим пов'язаних. З рамени Наукового Товариства ім. Шевченка взяли участь: голова проф. д-р Осип Андрушків та члени Управи: о. проф. д-р Мелетій Войнар, проф. д-р Микола Чировський, проф. д-р Володимир Трембіцький й інж. Роман Кобринський. З рамени Української Вільної Академії Наук взяли участь: президент проф. д-р Олександер Оглоблин і члени Управи: проф. д-р Василь Омельченко, проф. Іван Замша і проф. д-р Тарас Гунчак.

У привітальному слові проф. Оглоблин зазначив, що обі Академії мають подібні завдання в науковій ділянці і немає засадничих проблем, які перешкоджали б їхній співпраці. Вправді, кожна з цих наукових установ має власні традиції і дещо відмінні способи діяння, але персональні моменти, ані інші впливи не повинні гамувати їх конструктивної співпраці.

У своїй відповіді проф. Андрушків зазначив, що нав'язання наукових контактів повинно іти в парі з товариським зближенням членства обох Академій. Це причиниться до позитивної співпраці, яку не тільки ми, але і ціла українська громада високо цінить і щиро вітає. Проф. Андрушків вручив зчерги проф. Оглоблинові Почесну Грамоту для УВАН, видану Науковим Товариством ім. Шевченка з нагоди його сторіччя. Він передав також президентові проф. Оглоблинові комплект видань НТШ, як символічний подарунок в рамах майбутнього постійного обміну виданнями поміж обома науковими установами, та подав низку справ, які належало б обговорити і вирішити.

Найперше обговорено справу Української Наукової Ради у Вільному Світі, про яку згадка появилася під час літніх ферій у часописах.

Там було зазначено, що Наукова Рада звернеться до проводів українських наукових установ в тій справі. Тому, що перед створенням цієї Наукової Ради ані УВАН ані НТШ не були про це повідомлені, ані консультовані і до сьогодні не одержали ніякого звернення, постановлено вдатися спільно до Секретаріяту СКВУ для одержання ближчих вияснень у цій справі. Зчерги подано проєкт, як також обговорено можливість спільних наукових конференцій для відзначення пам'яті Т. Шевченка та інші способи науково співпраці обох Академій. Цю вдалу зустріч членів Управ обох наукових установ продовжено в товариській виміні думок під час прийняття, яке злаштувала Управа Української Вільної Академії Наук з цієї нагоди.

УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ В РАДІО НЮ ЙОРКУ

В суботу 4 січня ц. р. о год. 9:30 веч. радіостанція WNYC-300 AM 830 KHz передаватиме українські коляди й народні пісні у виконанні Олени і Віри Шумилович.

В ЗМАГАННЯХ ЗА СПЕЦІЯЛЬНІ ВИНАГОРОДИ ГРУДНЕВОЇ ЧЛЕНСЬКОЇ КАМПАНІЇ УНС

ОДЕРЖАЛА ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНС

396

АПЛІКАЦІЙ НОВИХ ЧЛЕНІВ

Впродовж грудня наспіло до Головної Канцелярії УНСоюзу 396 аплікацій нових членів. Серед них по дві і більше аплікацій надіслали наступні організатори, конвенційні делегати і секретарі Відділів:

Іван Одежинський (В. 153 і 216) — 15 аплікацій, Квітка Стецюк (В. 25) — 14, Іван Петрунцьо (В. 78) — 12, Марія Душник (В. 293 і 472) — 10, мгр Іван Геврик (В. 445) — 10, д-р Микола Шпитко (В. 489) — 10, Михайло Хомин (В. 32) — 9, Андрій Іванюк (В. 106) — 7, д-р Олександер Саноцький (В. 158, — 7, Андрій Джула (В. 161) — 7, інж. Михайло Нич (В. 397) — 7, Михайло Малинівський (В. 437) — 7, Петро Кірик (В. 475) — 7, Анна Гнатюк (В. 37) — 6, Ярослав Леськів (В. 133) — 6, Ольга Мамрич (В. 119) — 5, Петро Щерба (В. 173) — 5, Михайло Волошин (В. 281) — 5, Микола Тимків (В. 430) — 5, Константин Хільченковський (В. 10) — 4, Текля Мисак (В. 83) — 4, д-р Василь Палідвор (В. 204) — 4, Іван Чопко (В. 271) — 4, Михайло Семків (В. 379) — 4, Іванна Мельник (В. 418) — 4, Дмитро Попадинець (В. 434) — 4, Петро Головачук (В. 42) — 3, Богдан Верещинський (В. 75) — 3, Тома Панько (В. 85) — 3, Марія А. Гаравус (В. 127) — 3, Михайло Глова (В. 128) — 3, Григорій Корбяк (В. 146) — 3, Геновефа Куфта (В. 171) — 3, Іван Пригода (В. 200) — 3, Михайло Кігічак (В. 240) — 3, Степан Іваницький (В. 276) — 3, Андронік Копистянський (В. 327) — 3, Богдан Ковч (В. 328) — 3, Емануїл Притула (В. 337) — 3, Іван Даньківський (В. 375) — 3, інж. Ярослав Карпяк (В. 385) — 3, Катерина Онуфрик (В. 416) — 3, Богдан Зорич (В. 432) — 3, Евстахія Мілянич (В. 450) — 3, Михайло Ополько (В. 478) — 3, Марія Юзик (В. 492) — 3, та по дві аплікації — Гелен Словік (В. 7), інж. Віталій Галич (В. 21), Гелен Олек (В. 22), Вячеслав Лебідь (В. 32), Іван Пиндус (В. 39), Вікторія Ванська (В. 40), Василь Васильків (В. 62), Павло Фуга (В. 70), Мирон Карбівник (В. 83), Ґльорія Пащин (В. 125), мгр Атанас Кобрин (В. 127), Петро Питель (В. 139), Богдан Артимишин (В. 153), Михайло Фединишин (В. 155), Володимир Матичак (В. 157), Стелла Раєн (В. 171), Михайло Юзенів (В. 194), Петро Ліщак (В. 230), Петро Мороз (В. 238), Ольга Недошитко (В. 256), Омелян Барилка (В. 268), Іван Хома (В. 293), Станислав Мотрович (В. 295), Петро Врублівський (В. 301), Дарія Оріховська (В. 353), мгр Іван Гаврилюк (В. 360), Ірена Олійник (В. 387), Микола Мартинюк (В. 406), Лазар Іващина (В. 424), Петро Дяків (В. 427), Іван Кнігницький (В. 430), Олександра Дольницька (В. 434), Петро Вербовецький (В. 436), Микола Хомин (В. 464), проф. Микола Андрухів (В. 471) і Марія Шевченко (В. 496).

Линн найменований на пост директора Бюра Управління і Бюджету

Вейл, Колорадо. — У середу, 1-го січня, президент Джералд Форд повідомив, що дотеперішній секретар Департаменту мешканевих справ і міського розвитку Джеймс Т. Линн буде новим директором Бюра Управління і Бюджету. Линн перебере цей пост після Роя Е. Еша, який ще 17-го грудня повідомив, що плянує зрезиґнувати в кінці січня ц.р. Рой Еш тоді пояснив своє рішення зрезиґнувати тим, що він був погодився служити в Уряді тільки протягом 2-ох років і цей термін тепер добігає кінця. Ще не відомо хто буде найменований на пост секретаря Департаменту мешканевих справ і міського розвитку.

Поховали видатного громадянина сотн. Юрія Кононева

Ірвінґтон, Н. Дж. (л. п.) — Понад тисячу українців різних поколінь пройшли перед домовиною з тілом сл. п. сотника Армії УНР, видатного громадсько-політичного і культурного діяча, сл. п. Юрія Миколаєвича Кононева, в суботу, неділю й понеділок 28-30 грудня 1974 р. Похоронні відправи відбувалися спершу в похоронному заведенні Литвина і Литвина, потім у православній церкві св. Тройці в Ірвінґтоні і в кінці — на цвинтарі в Бавнд Бруку.

Сл. п. Юрій Кононів помер від удару серця на 79-му році життя у п'ятницю, 27-го грудня 1974 р., не завершивши останнього великого задуму свого життя — організаційної праці для видання двотомника „Наш Театр", зданого до друку з рамени ОМУС-у.

Народився 24 квітня 1895 р. в Києві. Під час Визвольних Змагань був у діючій Армії УНР в ранзі сотника важкої артилерії. По змаганнях працював у ділянці театру, як актор, директор театру і організатор; був першим головою відновленого в 1970 р. в Америці Об'єднання Мистців Української сцени — по сл. п. В. Блавацькому; був довголітнім членом Організації Українських Націоналістів, почесним членом СУМА, членом АДУК, головою Відділу ООЧСУ в Нюарку та членом ін. установ і організацій; був членом 371 Відділу УНСоюзу. Осиротив дружину, відому акторку і співачку п-і Іванну Кононеву, та всю Українську Громаду, в тому молодь, з якою багато працював, передаючи їй свої знання в ділянці театрального мистецтва.

Похоронні відправи в заведенні Литвина і Литвина відслужили о. парох католицької церкви св. Івана Хрестителя П. Малюґа в супроводі хору, а потім о. настоятель проф. д-р Ю. Шумовський із хором православної церкви св. Тройці, під дириґуванням інж. Д. Олійника. Під час панахид промовляли: д-р І. Карапінка від українського вояцтва, інж. Л. Калинич від АДУК, д-р В. Гук, реж. В. Шашаровський від ОМУС-у, юна сумівка Люба Ґенсьор, д-р М. Чировський від Відділу ООЧСУ, Л. Футала від ГУ ООЧСУ, П. Цяпка від „Самопомочі". Зворушливе слово

(Закінчення на стор. 3-ій)

Брежнєв не відвідає Єгипту, бо „захворів"

Каїро. — В єгипетській пресі появилася вістка, що Леонід Брежнєв тому відкликав свою заповіджену на половину цього місяця подорож до Єгипту, Сирії й Іраку, бо — „захворів". Єгипетські міністри закордонних справ Ізмаел Фамі і військових справ генерал Мохаммед Ахмед Гані ель-Гамасі, які перебували в минулому тижні у Москві у проводі єгипетської делеґації, відвідали, мовляв, Брежнєва у санаторії поза Москвою. Але тому, що у попередньому короткому комунікаті, в якому повідомлялося про відкликання подорожі Брежнєва не сказано нічого про ніби поганий стан його здоров'я і тому, що спершу була вістка, що єгипетські міністри мали коротку нараду з Брежнєвим на його „дачі", то вістка про раптове занедужання Брежнєва породжує сумніви. Так само єгипетський президент Анвар Садат, виславши новорічні побажання Брежнєву, Косиґінові й Підгорному, не натякнув ані словом на ніби-недугу Брежнєва. Єгипетський щоденник „АльАхрам" одинокий повідомив, що Брежнєв буцім-то обіцяв єгипетським міністрам, які відвідали його, що він невдовзі подасть новий термін своєї візити в Каїро. За американськими коментарями — чи Брежнєв дійсно хворий чи тільки вибрав недугу за причину виправдання свого рішення не їхати тепер на Близький Схід, все одно склалася тепер краща ситуація для нової посередницької місії Г. Кіссінджера, дармащо атмосфера погіршила шанси ізраїльсько-арабського замирення.

Знову ж арабський щоденник у Бейруті (Ливан) твердить, що Брежнєв тому відкликав свою подорож на Близький Схід, бо совєтська розвідка переконана, що в половині січня Ізраїль заатакує своїх арабських сусідів.

Атомові підводні човни ЗСА і СССР зударились під водою

Вашингтон. — Ройтерс інформує, що Пентаґон відмовився від коментарів про зудар атомових човнів ЗСА і Совєтського Союзу на водах Північного моря в листопаді м.р. Цю ревеляційну вістку подав пресі колюмніст Джек Андерсон, кажучи, що американський атомовий човен „Поляріс" був поважно пошкоджений у зударі з незнаним совєтським підводним судном. Обидва човни оцілiли, хоча між ними не було жадного радієвого зв'язку перед і після катастрофи. Згідно з вісткою Андерсона, американське судно повернулось щасливо до порту в Шотляндії з 9 футовим заломанням з одного боку човна. Такий зудар, на думку преси, міг спричинити більшу катастрофу.

Близько 5.000 осіб згинуло у землетрусі у Пакістані

Карачі. — Землетрус, який стався у північній частині Пакістану напереломі минулого і ц. тижня, спричинив смерть к. 4.700 осіб і поранення кругло 15.000. Докладного числа жертв годі підрахувати і різні джерела подають різні числа потерпілих, бо катастрофа сталася в гірській околиці, у високих горах Каракорам, а тамошні скупі й погані шляхи стали цілком непридатними в наслідок землетрусу. Єдину комунікацію пакістанський уряд втримує з тим районом гелікоптерами, які скидають ліки, шатра і накривала, бо в тих високих горах панує тепер мороз. Оцілілі оповідають страхітливі історії про те стихійне нещастя. Деякі з них втратили всіх членів своєї родини. Найбільше потерпіло містечко Паттан, де згинуло кругло 500 осіб і ранених було к. 2.000. Оцілілі перешукують румовища, шукаючи за рідними та рештками свого дорібку.

ПОСПІШАЮТЬ З ДОПОМОГОЮ

Карачі. — На заклик прем'єра Пакістану Зульфікара Алі Бутто до зовнішнього світу в справі допомоги жертвам землетрусу з минулого тижня — перші відгукнулися ЗСА, які пожертвували 25.000 дол. Канадський Червоний Хрест деклярував 10.000 дол., британський 23.000, Австралія 32.000, Індія обіцяла 2.000 накривал. Але найбільший подарунок зробила Савді Арабія, найбагатша арабська країна, яка обіцяла 10 мільйонів долярів. У землетрусі в Пакістані згинуло коло 5.200 осіб, а кільканадцять тисяч були поранені.

Ізраїль готов до мирових переговорів

Єрусалим. — Ізраїльський прем'єр Іґал Аллон заявив у парляменті („кнессеті"), що коли тільки Єгипет дійсно бажає собі миру і готов поважно говорити про це, то не треба нікому переконувати Ізраїль, що він повинен погодитися на переговори, бо Ізраїль завжди готов до них. Це було очевидячки, сказано на адресу Америки, яка наполягає не замирення. Ізраїльський прем'єр підкреслив, що коли йдеться про відтягнення ізраїльських військ із Синайського півострова, то звільнена смуга мусить бути здемілітаризована й ізраїльські війська мусять дістати нову добру стратегічну оборонну лінію. Дальший поступ в напрямку до замирення — підкреслив названий прем'єр Ізраїлю — мусить опертись на двосторонніх поступках. — Водночас ізраїльський міністер військових справ Шимон Перес перестеріг проти переоцінювання того, що Брежнєв відкликав свою подорож до Єгипту. Він пригадав, що в минулому вже нераз були напружені відносини між Москвою і Каїро, проте ті країни згодом замирювалися.

СЕНАТОР ДЖЕКСОН ПОКИНУВ ШПИТАЛЬ

Такома, Вашингтон. — Сенатор Генрі Джексон, демократ зі стейту Вашингтон, передбачуваний кандидат на президента у виборах в 1976 році, перейшовши операцію нирок, покинув 1-го січня 1975 р. шпиталь. Згідно з прогнозою лікарів, Сенатор після короткого відпочинку зможе повернутися назад до своєї праці без жадних комплікацій. Сенаторові Джексонові осунули в шпиталі ниркові камінки.

У ВАШИНГТОНІ ВІДБУЛАСЯ НОВОРІЧНА ДЕМОНСТРАЦІЯ В ОБОРОНІ МОРОЗА

Вашингтон. — Комітет Оборони Валентина Мороза вночі з вівтірка, 31-го грудня 1974-го року, на середу, 1-го січня 1975-го, перевів тут біля совєтської амбасади новорічну демонстрацію, протестуючи проти знущань над Валентином Морозом та проти русифікаційної політики совєтського уряду. Демонстрація, в якій — не зважаючи на дощ — взяло участь коло 100 осіб із Вашингтону, Філядельфії, Пассейку, Нюарку та із стейту Арізона, почалася у 8-ій год. вечором. Учасники демонстрації, під ескортою поліції, промаршували перед совєтською амбасадою, часто зупиняючись на відчитання уривків із творів Валентина Мороза. Між іншим, це був перший раз відколи Комітет почав таку діяльність, що поліція дала свою ескорту. Головна частина демонстрації почалася в 12-ій годині ночі, коли з промовами виступили Євген Іванців, Андрій Міхняк і Андрій Чорнодольський, які описали недолю Мороза та інших українських політичних в'язнів.

У Вінниці засудили лікаря-жида на 8 років кацету

Москва. — Віктор Штерн поінформував у Москві закордонних кореспондентів, що його батька, д-ра Михайла Штерна, який від десяти років був лікарем у Вінниці, заарештували там, судили перед тричленним трибуналом і засудили на 8 років важких робіт в кацеті за хабарництво та видурманювання грошей від пацієнтів. Совєтські власті дозволили трьом видатним жидівським діячам з Москви поїхати на ту судову розправу, але погодилися тільки на покликання трьох свідків оборони, хоча оборонець домагався покликати 47 таких свідків. Зате прокуратор покликав аж 70 своїх свідків. Проте, навіть в офіційному акті обвинувачення говорилося тільки про 775 рублів, що їх лікар Штерн мав дістати від 21 своїх пацієнтів, та про 754 рублі, отримані за продаж ліків. Названий син засудженого лікаря і один з приявних на судовій розправі жидівських діячів твердять, що насправді д-р Штерн не вимагав ані не брав від пацієнтів незаконно ніяких грошей, а тільки пацієнти — як це водиться в усьому СССР — виходячи добровільно залишали лікареві невеликі гроші, або якісь харчі. Д-р Штерн признав, що він інколи продавав пацієнтам ліки, але робив це тільки тоді, коли даного ліку не було у вінницьких аптеках і завжди брав тільки законом призначені ціни. Жидівські кола переконані, що той процес совєтські власті сфабрикували з пімсти, що два сини того лікаря зголосилися на виїзд до Ізраїлю, та щоб застрашити 42.000 жидів у Вінницькій області.

НА ЛИТВІ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Москва. — У „Совєтській Литві" появилася коротка вістка про те, що 4-ох литовців судили й засудили на невільничі роботи в кацетах „за поширювання протидержавної літератури". Не сказано — кого саме засудили та де відбувся суд. Проте, з цієї короткої вістки виходить, що на Литві шириться також патріотичний, ворожий московській русифікаторській та експлуататорській політиці рух.

Для „Всесоюзних змагань" сніг збирають... пригорщами

Москва. — В статтейці „Клопоти біля лещатарні" в московській „Правді" з 28-го грудня м. р. згадується про те, як в совєтах радять собі лещатарі, якщо нема досить снігу, бо „сьогоднішня мінлива зима приносить чимало клопотів представникам лещатарського спорту: відлиги в багатьох місцях раз-у-раз „з'їдають" залишки грудневого снігу. Так було і в час всесоюзних змагань лещатарів, що відбувалися 25 і 26 грудня в підмосковському Красногорську", — пише газета. Замість роблення штучного снігу машинами, як це є на Заході, совєтські спортовці, згідно з „Правдою" радять собі так: „лише зусилля місцевих ентузіястів спорту, на чолі з начальником дистанції, відомим лещатарем Іваном Утробіним, уможливили в пораховані години засипати снігом восьмикілометрове коло. Буквально пригорщами збирали красногорці сніг і розкидали його по трасі". Це все діється в країні „найпередовішої" техніки.

НАРОДНИЙ ФОНД УККА

ЦЬОГОРІЧНА МЕТА	$ 100.000
ДОСІ ЗІБРАНО	$ 92.000
ПОТРІБНО ЩЕ	$ 8.000

З більших сум в останньому дні минулого 1974-го року надіслали Відділи УККА: Сиракюзи (голова д-р С. Клюфас, референт Фонду М. Велич) $600, Соммервіл-Менвілл (референти збірки В. Матіїв і М. Захарко) — $400: Детройт (голова інж. Б. Петріна, референт Фонду І. Лотоцький) — $250; Янґставн (голова д-р М. Юрчишин, референт Фонду Іван Ліщак) — $200. Понад сто громадян разом із святочними побажаннями надіслали також свій Національний Даток, між ними о. д-р В. Пеліх з Кентону, Огайо, пожертвував $100.

Як уже коротко інформовано, кінцеві підсумки надісланих пожертв до Народного Фонду УККА на 1974-ий рік будуть зроблені 8-го січня ц. р. і всі одержані до того часу пожертви будуть зараховані на 1974-ий рік. Канцелярія УККА, прохаючи пробачення за те, що з уваги на перевантаження не вспіває з негайною висилкою поквітовань за надіслані пожертви — ці поквітовання будуть вислані в найближчих днях — рівночасно прохає свої Відділи та поодиноких громадян, щоб поспішили з пересилкою зібраних пожертв і датків ще перед замкненням рахунків 8-го січня.

Національний Даток і пожертви до УНФонду посилати на адресу:

Ukrainian Congress Committee of America
302-304 W. 13th St.
New York, N. Y. 10014

Усі пожертви на Фонд УККА звільнені від оподаткування.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Jersey City N.J. 07303

У змаганні до мети

Не можна, очевидно, передбачити, що принесе українському народові на Батьківщині і українській спільноті на поселеннях цей новий 1975 рік. Невідомо, чи сповниться хоча частина наших мрій і побажань. Але минулий рік ясно показав, що в якійсь мірі ми таки можемо впливати на розвиток подій в нашу користь, що зусилля численних українських установ і організацій не йдуть намарно, що за нашою роботою слідкують наші брати в Україні, її оцінюють, з вдоволенням відзначують і підтверджують, що ця, головно політична й культурно - наукова праця українців за кордоном додає їм сили витримати в боротьбі з ворогом. Тому розпочату працю в користь нескореної України ми повинні продовжувати і в наступному році.

Нам, у вільному світі, припало почесне завдання стояти на сторожі української правди, цю правду пропагувати серед наших співгромадян, аналізувати і розкривати підсовєтську дійсність, вказувати на справжні визвольні течії в Україні і інших поневолених Москвою країнах й цим поліпшувати перспективи майбутнього. У цьому відношенні пройдений 1974-ий рік дав багато дечого нового й цікавого. Виникло бажання й зроблено вже навіть деякі заходи до об'єднання українських політичних сил, яке побіч об'єднаного вже суспільно - громадського відтинку у системі СКВУ могло б дати збільшені надії на політичні успіхи нашої праці. Свою активну дію посилили молодечі, а зокрема студентські організації, Комітети оборони Валентина Мороза та інших українських політичних в'язнів. Деякі громадські організації, що вже перебували у стадії заникання, побачивши велику ціль допомоги поневоленій Україні, включились у загальний змаг української спільноти. Пожвавилась праця також в наших центральних громадських організаціях. Обновились і „набрали нових сил" наші наукові і культурні установи. Систематично розвивають свою працю катедри українознавства і Дослідний Інститут при Гарвардському університеті, успішно працюють також інші українські установи і організації. І хоч існує ще багато недоліків в нашому організованому житті, які ми повинні і мусимо усунути, то не слід нам знеоцінювати тих досягнень і позитивів, які були здобуті тяжкою працею цілої спільноти.

Мавши на увазі одну велику мету — волю і незалежність України та змагаючи до неї всіма нашими силами, використовуючи в цьому значенні всі наші ресурси і можливості, включивши в ці змагання нашу молодь та позбувшись несуттєвих суперечок і непорозумінь, ми зможемо в цьому новому році добитись ще кращих і ще більших успіхів.

Найбільше лихо

Від зарання історії України, коли ще вона була Руссю, найбільшим лихом був відосередковий гін та внутрішнє розсварення. Відсутність послуху й дисципліни супроти влади, відомі під назвою „княжих крамол", прислужництво окупантові у 13-му сторіччі, відоме в жалюгідному явищі „татарських людей", супердемократія Запорізької Січі із сипанням попелу на голову новообраному отаманові, щоб він не забував своєї обмеженої ролі, — у новітніх часах інфляція політичних партій і народження нової демагогії — це були лиха, що їх рівноважили тільки в хвилинах великої кризи міжпартійні порозуміння та створювання політичних верхівок. Такі світлі моменти протверезіння були за Першої і Другої світових воєн, таким світлим моментом було створення в червні 1948 р. Української Національної Ради, що поклало край таборовому розсваренню еміґрації.

Але за останніх 25-ти років, від часу приїзду до Америки й інших країн поселення нової хвилі українських еміґрантів, відосередковий гін є постійним, хронічним лихом. Щонедільний спів у всіх церквах „Боже, нам єдність подай" подобає на цинічний глум. Найгірше лихо навіть не в тому, що існує 20 взаємнорозсварених партій і що процес „парцеляції" перенісся на терен науки, життя молоді, комбатантів, суспільної опіки, всіх можливих ділянок життя. Найбільше лихо, може, навіть не в тому, що є по кілька й кільканадцять однорідних установ і організацій, а в тому, що нема реальних виглядів, щоби цей сумний стан змінився. Всі розсудливі українські люди признають, що це аномалія отакого внутрішнього розпорошення сил, що це аномалія існування і творення нових фікцій у постаті надрядних „Рад", всі признають, що „треба єднатися", але нема ніякого способу, щоби тому лихові зарадити. Себто: способи напевно знайшлись би, але нема відважних, ініціятивних та авторитетних людей, які взялися б за реалізацію такого єднання.

Як би у цьому новому 1975-му році сталася така реальна спроба єднання, — як би склався гурт відважних ініціятивних людей, які започаткували б процес порозуміння і співпраці, не на папері, а в реальному конкретному ділі, то це було б епохальне діло. Тоді бодай трішки звузилися б „ножиці", існуючі вічно між нашими бажаннями та дійсністю. І щойно тоді можна б говорити про державницьку зрілість українського суспільства в діяспорі.

„Американські комсомольці" відбули свій з'їзд

Філядельфія. — Кореспондент пресової агенції Совєтського Союзу ТАСС надіслав повідомлення совєтській пресі з Філядельфії, Па., що 14 і 15 грудня 1974 р. відбувся масовий з'їзд „Союзу молодих робітників за визволення" чи, як пише „Молодь України" з 18 грудня, „організації американських комсомольців". З великою політичною промовою на з'їзді виступив член Центрального Комітету цієї організації Джордж Стіл. Він присвятив найбільше уваги „питанням боротьби за визволення негрів у Сполучених Штатах і ліквідації расизму". На мітінґу, „організації американського комсомолу", який був зорганізований в рамцях з'їзду, виступив також генеральний секретар компартії ЗСА Гес Голл, який „дав високу оцінку американському комсомолу", і представник комуністичної молоді Чіле Ґледіс Марін. З „американських комсомольців" говорила на мітінґу Анджела Дейвіс.

МИНУЛОГО РОКУ

Розпочався 1974-ий рік проголошенням 28-ої Звичайної Конвенції Українського Народного Союзу і закликом до передконвенційної кампанії. У ході тієї підготови в усіх Відділах УНСоюзу відбулися Загальні Збори й у проводі Окружних Комітетів Відділів опинилися видатні активні місцеві громадяни. 22 лютого 1974 точно у 80-річчя заснування УНСоюзу, відбулося урочисте посвячення новоздвигненого 15 - поверхового хмаросягу УНСоюзу з присвятою його Піонерам та вмуруванням пропам'ятної грамоти у стіну. У Філядельфії 20 - 25 травня відбулася 28-ма Конвенція УНСоюзу з вибором нового Головного Уряду УНСоюзу, на чолі із Екзекутивою: Йосиф Лисогір — головний предсідник, Іван Флис — заступник, сен. Павло Юзик — головний директор на Канаду, Марія Душник — заст. головного предсідника, Володимир Сохан — гол. секретар, Уляна Дячук — гол. касир і Степан Гавриш — гол. організатор. На народні цілі призначено 18.000 дол., на стипендії 15.000. Впродовж цілого року велася кампанія за побільшення членства.

За щорічним уже традиційним звичаєм 22 січня відбувся в Конгресі „Український День", із зголошенням до Конгресового рекорду численних промов конгресменів і сенаторів, присвячених державній самостійності України. Губернатори й посадники міст проголошували на місцях „Українські Дні" з відповідними церемоніями.

Нормальною, привичною ходою протягом року йшло життя в різних наших установах і організаціях — політичних, наукових, громадських, професійно - станових, спортових, і інших.

Згадуючи тільки деякі з них: 23 березня відбулися Загальні Збори НТШ — головою став проф. Осип Андрушків, — 27 жовтня НТША закінчило ювілейний рік урочистою прилюдною конференцією та символічним „спаленням гіпотек", які тяжіли на власному домі тієї установи в Ню Йорку. Друга наукова установа УВАН відбула конференцію своїх дійсних членів 8 грудня 1974, при чому на нового голову обрано професора Олександра Оглоблина. Заходами Українського Наукового Інституту відбулася в університетській бібліотеці виставка української творчости за перебування у таборах ДіПі. У ході жертвенности на Фонд катедр українознавства — Володимир Юрковський пожертвував на ту ціль 141.401 дол. Лікарі ЗСА і Канади відбули у Вашинґтоні свій науковий з'їзд. Видавці, книгарі й бібліотекарі перевели перший спільний з'їзд в будинку УНСоюзу в Джерзі Ситі 6 - 7 липня і заснували „Український книжковий центр" з Миколою Денисюком з Чикаґо, як головою.

З церковного життя: 17-20 жовтня відбувся в Джонсон Ситі, Н.Дж., 8-ий Собор Української Православної Церкви. — 8 червня відбувся в Ню Йорку Крайовий З'їзд Товариства за патріярхальний устрій — голова д-р М. Навроцький. — 9-го лютого відбулися Загальні збори Спілки Українських Журналістів Америки — голова І. Кедрин, — 12 - 13 жовтня відбувся у Філядельфії Світовий з'їзд українського вояцтва, сполучений із 60 - річчям Українського Січового Стрілецтва. — — 29 листопада відбулася у Ню Йорку конвенція Союзу Українок Америки — голова Іванна Рожанковська. З політичного життя: у липні президент УНР в екзилі Микола А. Лівицький, й голова Проводу революційної ОУН Ярослав Стецько проголосили спільне звернення „В обороні України". Микола Лівицький у поворотній дорозі з Австралії відвідав Америку. 31 серпня відбувся 32-ий З'їзд ОДВУ на оселі тієї організації в Лігайтоні, Па., — голова проф. Богдан Гнатюк, — 28-30 відбувся Великий Збір ОУН у неназваному ближче місті Північної Америки, — голова Олег Штуль - Жданович. 2-3 листопада відбулися Загальні Збори ООЧСУ в Ню Йорку, голова Ігнат Білинський. — З життя зорганізованої української молоді слід згадати про традиційний щорічний Здвиг молоді 30-31 серпня в оселі СУМА в Елленвілі з участю к. 12,000 осіб. Найбільшою співочо - музичною атракцією було турне кол. прімадонни Київського оперного театру Ганни Колесник, яка разом із своїм чоловіком та іншими членами родини виявила велику відвагу своєю втечею з України. — Об'єднання мистців українців в Америці уладжувало знову свої виставки, літом відбувалися також мистецькі виставки в оселях Союзівки та Ганттеру. Скульптор Григорій Крук з Німеччини відвідав Америку. — Як щороку — у карнавалі відбулися Вечерниці — Хору Думки у Ню Йорку, „Червоної Калини" й Баль українських лікарів, у Філядельфії Баль українських інженерів, у Філядельфії відбувся також Баль української преси, кандидатки на „кралю преси" з українських часописів у ЗСА виступали й на Равті української преси й радіо в Торонто, презентація дебютанток відбувалася на Вечерницях СУМА у Ню Йорку та різних подібних карнавалових імпрезах в інших центрах українського поселення ЗСА. На грудень припало 25-річчя Українського Відділу державного „Голосу Америки", директор Михайло Терпак. Книжкова продукція не була численна, все ж появилося

(Закінчення на стор. 4-ій)

Ярослав Курдидик

ІЗРАЇЛЬСЬКО-АРАБСЬКА АТОМОВА КОНФРОНТАЦІЯ

На Близькому Сході не припиняються і ніяк не маліють погрозливі заяви з обидвох дуже напружених сторін. У п і в офіційному „Аль Аграмі" нач. редактор Муфті Кговлі перестерігає арабів, що, мовляв, Ізраїль готовий розпочати кожночасно воєнні дії просто тому, бо він переконаний, що в будь - якому мировому договорі араби завжди ставитимуть за основну передумову, щоби Ізраїль вернувся до кордонів з-перед 1967 року, а це рівнозначне початкові кінця цієї країни, яка і базує усю свою силу на цих загарбаних теренах.

З другого боку генерал Аріель Шарон, який втішається в Ізраїлі найбільшим авторитетом за свою геройську переправу крізь Суезький Канал і за те, що, коли б не накинено було Ізраїлеві „негайного перемир'я", він напевно був би заволодів столицею Єгипту Каїром, закликає жидів у цілому світі приєднатися до безперебійної і непримиримої війни проти арабських терористів, при чому парафразує заяву президента Ізраїлю А. Каціра, що, мовляв, Ізраїль вже спроможний продукувати свою власну атомову зброю, а воно на простій мові означає, що на випадок конечности Ізраїль готовий її вжити...

У відповідь на цю „атомову заяву" ізраїльських достойників СССР заявив і прирік, що на випадок, коли б тільки виявилося, що Ізраїль має насправді атомову зброю, він зобов'язується негайно доставити таку саму зброю всім чотирьом найбільше загроженим арабським державам: Єгиптові, Сирії, Іракові та Альжирові. Є вістки, що на територіях згаданих країн є вже окремо вишколені совєтами військові з'єднання, які на випадок потреби можуть покористуватися атомовою зброєю.

Щоби повністю з'єднати собі арабські симпатії, Москва подвоїла в останньому часі передачі арабською мовою з наявним фаворизуванням Палестинської Визвольної Організації, враховуючи, очевидно, що після того, як вона вже осіла зі своїми впливами в Іраку і Сирії, черговою базою повинна б стати майбутня „Палестинська Держава". Черговим пляном Москви являється ліквідація на Близькому Сході всіх менших „шейкдомів та еміратів" з їхніми надмірними покладами нафти, і для того готують в СССР окремі „революційні кадри", метою яких буде використати найближчу нагоду і за всебічною підтримкою Москви встановити там протикомуністичні режими.

*

Відомий американський коментатор Джозеф Елсоп пише, що коли справу Близького Сходу поставити в об'єктивну площину, то питання можна звести до того — хто в тому обширі вдарить першим? Дж. Елсоп продовжує, що американська перевага на Середземному морі перестала існувати з тією хвилиною, коли в Португалії і Греції останньо змінилися уряди. Для Ізраїлю, пише він, висувається з того часу загроза,що на випадок потреби важко було б встановити черговий для нього „повітряний міст", як це мало місце в часі останнього ізраїльсько - арабського зудару. Коли взяти до уваги, що на випадок нового конфлікту ізраїльські запаси пального можуть вистачати йому заледве на один тиждень і що його порти дуже легко замінувати, то це рівняється не абиякій загрозі для нього. Араби мають тепер досить економічної сили, щоб собі „купити відповідних приятелів у Европі", а совєти напевно у черговому евентуальному конфлікті заанґажуються у далеко більшій мірі, як це було раніше.

Однією потішаючою надією залишається факт, що король Савдійської Арабії, Файзал, протиставиться совєтам, намагаючись большевицькі впливи обмежити на близькому Сході до мінімум, і тому він з усієї сили підтримує концепцію ізраїльсько-єгипетського замирення. Він пропонує Ізраїлеві поступитися якнайдальше зі зайнятого Синаю та Голянської Висоти. Журнал „Ю. С. Ньюз енд Ворлд Ріпорт" пише із того приводу, що становище короля Файзала підтримують повністю ЗСА, при чому зазначує, що на випадок, коли б прийшло до евентуального конфлікту знову між Ізраїлем та арабами, вони не будуть так, як це було передше, „здержувати Ізраїль у його стратегічних діях", запевняючи йому, так само, як зрештою, кожному із союзників, свою максимальну мілітарну підтримку.

*

Кореспондент „Ноє Цюріхер Цайтунг" подає з Єрусалиму, що на основі даних ізраїльської розвідки Сирія отримала продовж останніх 6 місяців 330 літаків, в тому числі 50 МІГ-23, які єдині можуть суперничати з американськими Фатомами, 1 000 танків Т-62, і за цими самими джерелами в Сирії перебуває тепер понад 3 тисячі совєтських „дорадників та інструкторів". Частина з них допомагає сирійцям обслуговувати далекосяжні протилетунські ракетні- викидні, частина контролює електронічну сполучну систему, як теж і мережу радарів різної сили та величини.

Ізраїльське Міністерство Національної Оборони перестерігає, що Єгипет, не зважаючи на всю його дотеперішню примирливість, може перекинути дослівно продовж 24 годин через Сує

(Закінчення на стор. 4-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ В НЮ ЙОРКУ

Дозволю собі скористати з відновленої рубрики „Голосів" у „Свободі" тому, що цей мій лист не тільки до редакції цього щоденника, але й тому, що „голоси" читають тепер може більше як статті. Хочу якнайгарячіше підтримати стурбований голос пана Б. Б. у „Свободі з 11-го грудня 1974 р. про загрожене існування „Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку".

Цей наш клюб має вже свою світлу історію. Він увійшов у традицію українського культурного й товариського життя нашої метрополії, він став однією з важливих станиць цілої нашої громади. Нема іншого і кращого форуму, на якому відбувалися б дискусійні доповіді й панелі, авторські вечори, покази молодих музичних талантів, мистецькі виставки й їх обговорення, обмірковування актуальних політичних і суспільних проблем, репортажі з подорожів по світі, відзначування важливих літературних подій тощо.

Це понадпартійна установа, де виступали вже найповажніші діячі нашого політичного, культурного й економічного світу в свобідній, невимушеній, культурній атмосфері.

Коли несподівано помер засновник і довголітній голова ЛМК сл. п. скульптор Сергій Литвиненко, то після покладення його в могилу,на українському цвинтарі в Савт Бавнд Бруку приявні на посмертних поминках громадяни, здебільша активні люди із світу культури, науки, преси, літератури й мистецтва, урочисто задеклярували зберегти ту спадщину покійного голови ЛМК Сергія Литвиненка і не дозволити пропасти їй. Від того часу минуло вже 10 років і ми своє приречення гідно виконували й виконуємо. Українці з різних інших американських і канадських міст висловлюють нам признання і подив за наші щоп'ятницеві — мушу підкреслити, що без перебоїв — вечори, на яких виступало вже так багато видатних чоловіків і жінок.

Цій нашій культурній станиці Ню Йорку дійсно загрожує тепер небезпека ліквідації — виключно тому, що самі членські вкладки не в силі покрити все більших коштів комірного, світла, обслуги і т. п., хоч банальних, все ж таки обов'язкових для втримання домівки речей.

ЛМКлюб має тісний „союз" з Об'єднанням Мистців і Музичним Інститутом, та ці дві установи, хоч і великої культурної вартости, то однаково бідні.

Як теперішній голова Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку, я прошу поцікавитись долею цієї нашої установи та допомогти їй не тільки добрим словом, але й грошем, тим паче, що треба його вже не так то багато, щоб врятувати їй життя. Ваші пожертви прошу висилати на адресу: Self Reliance N. Y. Federal Credit Union, 108 Second Ave. New York, N. Y. 10003. подаючи рівнож число нашого конта 5774.

Іван Жуковський
Ню Йорк

— ● —

„РОЗПРЯГАЙТЕ, ХЛОПЦІ, КОНІ"

Тількищо втихла дискусія про пісню „Засвистали козаченьки", а вже виринула нова про „Розпрягайте, хлопці, коні". Зажурився наш симпатичний Монтреальський „Рушничок", бо В. Софронів - Левицький накартав його за виконування цієї пісні, яка, на думку рецензента, є московського походження. На жаль, нема у нас музичного журналу, де можна б такі „музично - політичні" питання обговорювати, тому мусимо користуватися „комірним" на сторінках „Свободи".

Пісня „Розпрягайте, хлопці, коні" ані текстом, ні мелодією, не зраджує московського походження, не є вона в стилі казьонних совєтських пісень, хоч, мабуть, є новішого походження, ніж наші козацько - військові пісні, а спопуляризували її червоноармійці - українці. Коли у 1945-му році „українська" червона армія входила у чеську Прагу, вояки на повне горло співали цю пісню, і вона неслася по усій Празі та здавалося, що це входить дійсно українська армія „рудого руского брата", якого очікували чехи.

Ця пісня є у збірці „Народні перлини" (Українські народні пісні), Київ 1962, а також у поважній праці З. Лиська „Українські народні мелодії". А втім, бувають подібні мелодії у піснях різних народів, і не раз тяжко устійнити, хто у кого її „запозичив".

Не буде гріха, коли „Рушничок" буде далі „розпрягати коні" і під ритм цієї пісні дівчата, в яких „руса коса до пояса, в косах стрічка голуба" — як сказано у цій пісні, танцюватимуть у балевих залях.

О. З.
Боффало, Н. Й.

— ● —

ЛІКАРЮ, ВИЛІКУЙ СЕБЕ...

Заклик до дописувачів до „Голосу Читачів" подавати свої думки коротко забрав п. О. Луцькому, не рахуючи заголовка і підпису, п'ятдесят рядків названої рубрики у „Свободі" із 28 грудня.

Степан Ільницький
Мейплвуд, Н. Дж.

Микола Галів

ДРУГА КНИЖКА „АРХІПЕЛАГ ҐУЛаг"

9

Автор аналізує і старається дати відповідь на питання, наскільки безплатний вклад праці в'язнів був корисний економічно і допоміжний в розбудові країни? Він відмічує, що в обставинах, де держава не платить за працю, не може бути жадних втрат. Проте він наводить і такі проєкти, а навіть скінчені роботи, які пішли намарно. Побудова доріг, залізно - дорожних і автомобільних шляхів, по яких ніхто не їздить. Всі малі й великі побудови, як Біломорсько-Балтійський канал, Волга - Дон — канал й інші проводились кустарними засобами. Всі вони будувалися невільничими руками.

В'язні переводили вируб ліса, який треба б було вирубувати в такий час, щоби можна було дерево перед зимою вивезти. Часто так не ставалось. Вирубаний деревостан пролежав і зогнив. Цього дерева не можна було вживати. Це були великі втрати, за які ніхто не відповідав; за це нікого не притягали до відповідальности.

У таборах заслань багато чого робили. Наприклад, начальник табору — самодур, забажав, щоби в'язні виробляли скло. Ніхто не знав, як це робити. Знайшли якісь інформації в енциклопедії. Знали, що треба соду і кварцовий пісок. Почали цю суміш сплавлювати і одержали скляні платочки, але вони не були однієї товщини. В'язні вкрали з другого табору скло і принесли начальникові, а він сказав: — „от молодці, робіть більше". Вони викрутилися тим, що не можуть більше робити такого скла, бо бракує їм якогось елементу, якого не можна ніде дістати. — „А інше щось можете робити?" — Так! — Почали робити посуд, але це не трималось купи, розпадалося. Начальник кричав; — „саботажники!" — І на цім закінчився виріб скла.

На закінчення третьої частини „ Архіпелаґу" автор подає неповний список робіт, що були виконувані руками в'язнів.

Солженіцин нараховує, що в млинах смерти, де згноювали людське життя, на Архіпелаґу було убито, згинуло і померло від 40 до 50 мільйонів людей. Слід підкреслити, що в основному, це була інтеліґенція, або в кожнім разі кращі шари суспільства. Автор пише: „Треба не любити свою країну, треба бути для неї чужим, щоби розстрілювати гордість нації — її існуюче знання, енергію і талант!"

Четверту частину праці про Архіпелаґ починає аналізою психічного наставлення в'язнів. Відмічає, як по різному мали вплив допити на російських в'язнів й на в'язнів інших національностей. До речі, Солженіцин під російськими в'язнями розуміє всіх тих в'язнів, що до 1939 року жили в рамках Совєтського Союзу, бо підкреслює, що інші національности, як литовці, естонці, чи поляки відмінно реаґували на допити. Автор відмічає, що порівняльно багато з них кінчало самогубством, тоді коли „російські в'язні" старалися життя зберегти. Крім цього підкреслює, що по таборах заслань, порівняльно до населення, що було на волі, менше поповняли самогубство. В страшних обставинах, в голоді і холоді, при всяких знущаннях і важкій праці, в'язні все ж таки старалися вижити.

Бажання вижити було дуже сильне, — автор ось наводить такий факт: кілька кілометрів водили в'язнів до лазні, навіть під час сильних морозів. Двері до лазні відчинялись знадвору безпосередньо так, що зимне повітря вдиралося до середини. В'язні, які покупалися, мусіли на морозі чекати на інших, поки не покупались всі. В нормальних обставинах людина дістала б запалення легенів, а там навіть не чхали.

Як відбувалось лікування по шпиталях? Це був насміх над медициною. Одна мед-сестра, не могла витримати довше у шпиталі, бо лікування, яке там провадилось, впливало на неї недобре. Вона воліла покинути шпиталь і піти працювати фізично, тяжче працювала, зате почувалася психічно краще.

При кінці другої книжки автор подає короткі сильветки деяких осіб, що були жертвами Архіпелаґу. Ось Анна Петровна Скрипникова, про яку вже була згадка в першій книжці. Анна народилася 1896 р. Перед нею були закриті всі дороги до освіти, вона жила на напівголодному пайку. Нарешті вона була прийнята до майкопської гімназії. Вже в гімназії вона почала читати твори Добролюбова і Достоєвського. У п'ятнадцять років читала праці Отців Церкви. По матурі записалася на вищі жіночі курси філософії й психології в Москві.

В 1918 р. покидає Москву і приїжджає до Майкопу, де була прийнята вчити логіку і філософію в майкопській гімназії. Через кілька днів до Майкопу прийшли червоні. На зборах промовляв начальник 5-ої армії Лосєв, який вимахуючи револьвером кричав: — „І вся ваша культура гнила, ми всю зруйнуємо і поставимо нову! І вас, хто буде перешкоджати — заберемо!" Заля мовчала; Лосєв запрошував, чи бажає хто виступити. Ніхто не зголошувався. Анна встала: — „Я". Вона почала: — „Ми чекали побачити носіїв культури а побачили погребників. Вже краще було нас лаяти, ніж казати те, що сьогодні ми почули. Чи ми повинні Вас розуміти, що ви, це сказали в імені совєтської влади? — „Так" — ще гордо відповів дещо розгублений Лосєв.

— „Так от що, якщо совєтська влада буде мати представниками таких бандитів як ви — вона розпадеться". — Заля сильно заоплодувала. (Тоді ще не боялись). Після цього Анні тиснули правицю, а рівночасно й говорили, — „Ви загинете, вас арештують".

(Продовження буде)

В пошані акторам української сцени та їхньому правлінню

Для мене та моєї дружини було приємною несподіванкою, коли нас запросив голова ОМУС-у В. Шашаровський на „Дні Актора" в Гартфорді 28, 29 та 30-го листопада м. р., в приміщенні Українського Народного Дому.

Зворушливим було це, що мене й дружину запрошували українські актори, рідні моєму серцю, з котрими єднає мене моє українське походження. Я помимо моїх повсякчасних зобов'язань, як актор американського фільму і телевізії, завжди цікавився українським театральним життям та в душі не раз насолоджувався успіхами українських артистів на сценах Америки і Канади. Мене завжди цікавила історична тематика українських драматичних творів і мені дуже сумно, що наші прекрасні драматичні твори ще не „прорубали" собі вікон до фільмових репертуарів Голівуду.

У Гартфорді мене й дружину зустріли тепло і родинно і я був зворушений до глибини душі, бо це було немов підтвердження моєї гордости за мій український рід.

Досконалі виступи наших акторів і акторок вражали своєю професійною досконалістю та своєрідною українською переконливістю.

Усім учасникам — виконавцям належить честь і слава, а особливо мистецькому керівникові імпрез режисерові В. Шашаровському. З-поміж учасників програми не можемо не відзначити мистців і мисткинь української сцени, а саме: В. і Ю. Шашаровських, І. Лаврівську, Лізу Чепіль, В. Блавацьку, М. Лисяк, а також і всіх тих учасників програм, які прибули з міст ЗСА і Канади та своєю участю допомогли створити своєрідну театральну мозаїку.

Незабутніми залишиться в нашій пам'яті усі хвилини, які ми переживали в ці дні, включно з останнім нашим прийняттям в дружній, акторській атмосфері. Сумно було нам покидати це щире та рідне оточення, тому ми пообіцяли собі якнайскорше зустрінутися знову.

Нам було дуже приємно бути учасниками „Днів Актора" та пізнати ближче членів ОМУС-у, його правління та його енергійного та дружнього голову Володимира Шашаровського.

Складаючи нашу щиру подяку за пам'ять та увагу до нас, а також і за те, що нас запрошено на „Дні Актора", правлінню ОМУС-у та шановному голові В. Шашаровському, почуваємося до обов'язку також скласти нашу подяку і представникові ОМУС-у на Лос Анджелес і околиці Святополку Шумському, який спричинився у великій мірі до нашої участи в „Днях Актора" в Гартфорді, як зв'язковий поміж В. Шашаровським і мною, та який завжди інформував нас про ОМУС та діяльність Українського Театру в діяспорі.

Сердечно та дружньо вітаємо всіх працівників української сцени та дякуємо за родинну українську гостинність, яку ми відчули в ці дні.

З дружнім привітом:
Михайло (Майк) і Силвія Мазуркі
Голлівуд, Каліф.

Дві доповіді проф. Олександри Сулими-Бойко у Філядельфії

В днях 14 і 15-го грудня м. р., на терені Філядельфії відбулися дві доповіді проф. Олександри Сулими-Бойко з Европи (Мюнхен). — Прелеґентка — це відома діячка в науковому й громадському житті. Як літературознавець, вона автор праці „Куліш і Квітка — основоположники української новелі", опрацьованої на порівняльному ґрунті західньоевропейської літератури. В наукових збірниках УВУ і УТГІ друкувалися її літературознавчі статті. В Українському Квартальнику поміщено розвідку про долю Української Церкви під час II світової війни. Як громадська діячка проф. О. Сулима-Бойко була членкою Управи СФУЖО, а також головою Об'єднання Українських Жінок Німеччини; як дослідниця жіночого руху — вона авторка статтей в українських періодиках на тему: „Жінка на рідних землях", а також рефератів на цю тему на конґреси СОКАЖО; вона авторка численних еляборатів з вивчення підсовєтської дійсности, що передавались з радіовисильні, з Монтреалю на Україну.

Як член Управи СФУЖО була авторкою еляборатів на міжнародні конґреси. Як педагог працювала на вищих школах України, а на еміґрації викладала в УВУ із званням доцента, а тепер викладає в УТГІ.

Проф. Ол. Сулима-Бойко також авторка збірки поезій „З блакиті неба і скорботи душі" з 1959 р. і збірки прозових творів „З потоку життя" з 1963 р.

Дня 14-го грудня проф. Ол. Сулима-Бойко головно доповідала для українського жіноцтва на вечорі, влаштованім управою СФУЖО. Темою доповіді був історичний аспект українського жіночого руху в його 90-ту річницю. Прелеґентка спочатку насвітлила духове підґрунтя українського жіночого руху; — ролю жінок-піонерок з рядів письменниць: Марка Вовчка, Ганни Барвінок, Олени Пчілки, Ольги Кобилянської та Наталії Кобринської. Глибоке зрозуміння потреби організованого громадського життя, спільних зусиль назрівало роками, щоб врешті після переборення муру пересудів і нерозуміння серед суспільства створити сітку зорганізованого життя громади з ролею в ній жінки і щоб створити власні жіночі організації, а тим самим покласти все суспільство на вищий щабель розвитку.

Доповідь викликала оживлену дискусію і вияв вдячности прелеґентці за цікаво опрацьовану тему, що тепер дуже актуальна.

Дня 15-го грудня відбулася друга доповідь проф. Ол. Сулими-Бойко. Цю зустріч з громадянством влаштувало Наукове Товариство ім. Шевченка, осередок у Філядельфії і Українсько-Американська Асоціяція Університетських Професорів. Тема доповіді: „Куліш і Сковорода". Прелеґентка розглянула поему П. Куліша „Грицько Сковорода" і дала інтерпретацію поглядів П. Куліша про Гр. Сковороду, — його аскетичну натуру, глибину його сприймання життя, його моральну стійкість, як живий приклад для всього його оточення, врешті глибоку національну принциповість. Доповідь була переплетена цитатами самої поеми, тепер уже рідкісної і маловідомої, в дуже добрім виконанні самої прелеґентки. Оживлена дискусія вказувала на зацікавлення темою, дискутанти: проф. М. Тершаковець, д-р В. Безушко, проф. д-р Л. Рудницький, проф. д-р Євген Лащик, д-р М. Ценко та інші.

Програму вечора відкрив голова Осередку НТШ д-р Роман Максимович; програмою проводила д-р Наталія Пазуняк, представивши прелеґентку.

Н. Н.

УКРАЇНСЬКА СЛУЖБА БОЖА НА ТЕЛЕБАЧЕННІ

Вінніпеґ. — Перший раз в історії телевізійних передач в Канаді телевізійна станція CBC — TV передаватиме на українське Різдво з 6 на 7-го січня о год. 12-й опівночі Архиєрейську Святу Літургію з катедри свв. Володимира і Ольги у Вінніпеґу. Передачу можна буде бачити у цілій Канаді, бо CBC є станцією крайового засягу.

Конґресмен Міллс признається, що він алькоголік

Вашингтон. — Конґресмен Вілбур Д. Міллс, признався, що його поведінка в останньому часі, яка викликала багато контроверсійних поголосок і невдоволення, була спричинена алькоголем і алькоголізм є причиною його теперішнього перебування у шпиталі на лікуванні. Близькі приятелі конґресмена Міллса повідомили, що він носився з думкою зрезиґнувати зі свого становища в Конґресі, але під впливом родини і близьких співробітників змінив своє рішення і далі залишиться в Конґресі, аж до вичерпання його каденції. „Можливо, що найкращим виходом з цього положення була б резиґнація і зникнення з публічного життя" — заявив 65-річний Міллс, демократ з Аркензо — „однак я ніколи не резиґнував перед трудноцами й тому й тепер намагатимуся їх перебороти".

Український Літературно Мистецький Клюб Ню Йорк 149-2 ав.

Ню Йорк. — Літературно-Мистецький Клюб повідомляє, що в приміщеннях цього ж Клюбу, в п'ятницю 3-го січня 1975 р. о год. 7:30 вечора доповідатиме ред. Михайло Кучер на тему „Три Петербурґи". Прелеґент представить значення Петербурґу, як символу російської імперії у творах трьох слов'янських поетів — Тараса Шевченка, Адама Міцкевича і Олександра Пушкіна.

Поховали видатного...

[illegible] (Продовження з 1-ої стор.)

над домовиною виголосив священик — настоятель церкви св. Тройці проф. д-р Юрій Шумовський, який відслужив у тій церкві в понеділок 30-го грудня вранці останнє Богослуження та відпровадив з громадою на вічний відпочинок Покійного на цвинтар до Бавнд Бруку. Під час останніх похоронних відправ були присутні понад 100 осіб, між ними д-р Гр. Лужницький — головний редактор книги „Наш Театр" із сином проф. д-ром О Лужницьким, реж. В. Шашаровський, актори і акторки: Віра Левицька, Марія Степова-Карп'як, Марія Лисяк, Василь і Людмила Сердюки, Є. Курило, Іванна і Ярослав Климовські, Валентина і Степан Магмети, проф. С. Вожаківський та ін. Не зважаючи на день праці, понад 100 осіб супроводили домовину на цвинтар до Бавнд Бруку, де о. д-р Ю. Шумовський востаннє попрощав Покійного, а вдова п-і Іванна Кононів висипала на домовині знак хреста землею, привезеною з України; над труною промовляв Л. Полтава.

Під час тризни в залі УНДому в Ірвінґтоні, якою проводив Теодор Чіх, промовляли, теплим словом згадуючи заслуги, добру вдачу, толерантність та невсипущу працю для рідної культури сл. п. сотн. Юрія Кононева: від кол. Вояків УПА ЗСА і Канади — М. Ковальчин, від ОМУС-у — Я. Климовський та реж. В. Шашаровський, від Оселі СУМА, де Покійний впродовж 10 років був керівником, — В. Костик, від друзів-акторів українських театрів — Євген Курило. У кінці тризни подякувала Громаді вдова п-і Іванна Кононева, а заключну молитву провів о. д-р Ю. Шумовський. Організацією похорону займався Федір Луцишин - кол. інспектор сцени Львівського Театру.

Довідавшись про несподівану смерть сл. п. Юрія Кононева, промотора видання двотомника „Наш Театр", актори у Філядельфії зібрали того ж дня кругло 500 дол. на видання книги, а під час тризни громадяни пожертвували на ту ж ціль також понад 500 дол.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ПРАВНИКІВ в ЗСА і КАНАДІ
з глибоким смутком повідомляє, Членів Товариства й Українське Громадянство,
що 31-го грудня 1974 р. відійшов у Вічність
на 91-му році життя,
Почесний Член Товариства

Д-р ВІКТОР ПАЦЛАВСЬКИЙ

б. адвокат в Дрогобичі, заслужений громадський діяч на Рідних Землях і на еміґрації.

ЗАУПОКІЙНА ПАНАХИДА буде відправлена в четвер 2-го січня 1975 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Черко-Дучинського в Йонкерсі, 111 Йонкерс Авеню, Йонкерс, Н. Й.

ПОХОРОН в п'ятницю, 3-го січня 1975 р. з церкви св. Михаїла в Йонкерсі, Н. Й.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Родині Покійного висловлюємо глибоке співчуття.

УПРАВА ТОВАРИСТВА

ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ в НЮ ЙОРКУ, Н. Й.
з глибоким смутком повідомляють
своє Членство і всю Українську Спільноту,
що в суботу, 28-го грудня 1974 року упокоївся в Бозі
член ОУН і член Організації Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ) у 2-му Відділі в Ню Йорку

св. п.
АНТІН КУНИЦЯ

народжений в 1911 року в с. Денисові, Зах. Україна.

ПАНАХИДА буде відправлена в п'ятницю, 3-го січня 1975 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Петра Яреми, 129 Схід 7-ма вул в Ню Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 4-го січня 1975 р. до церкви св. Юра в Ню Йорку, а відтак на український цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ГОЛОВНА УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ЛІКАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ
і
МЕТРОПОЛІТАЛЬНИЙ ВІДДІЛ, НЮ ЙОРК
повідомляє, що

ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ
З НАГОДИ
25-ЛІТТЯ ТОВАРИСТВА
будуть получені
ЗІ З'ЇЗДОМ ДЕЛЕҐАТІВ та НАУКОВОЮ ЧАСТИНОЮ (з признанням кредитів)
і відбудуться
в днях 23, 24, 25, 26 травня 1975 р.
в готелі „Амеріkана" в Ню Йорку
7-ма Авеню і 52-га вул.)

Докладна програма буде подана пізніше.

Просимо Членів Товариства та осіб, що хотіли б брати участь у З'їзді, зголошувати свою участь та адреси до:

Ukrainian Medical Association of North America
2 East 79th Street New York, N.Y. 10021

ГОЛОВНА УПРАВА УЛТПА
і МЕТРОПОЛІТАЛЬНИЙ ВІДДІЛ, НЮ ЙОРК

СТАНИЧНА СТАРШИНА ПЛАСТОВОЇ СТАНИЦІ в НЮ ЙОРКУ
повідомляє, що
СВЯТ-ВЕЧІРНЯ ЗУСТРІЧ і ЗАПАЛЕННЯ ТРАДИЦІЙНОЇ СВІЧЕЧКИ
відбудеться
в неділю, 5 січня 1975, год. 9 рано
у ВЕЛИКІЙ ЗАЛІ УНДОМУ в НЮ ЙОРКУ, Н. Й.
Присутність усіх Членів Пластової Станиці обов'язкова.

42-ий ВІДДІЛ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ в ГЕМСТЕДІ, Н. Й.
запрошують на
НОВОРІЧНИЙ БАЛЬ
в суботу, 11-го січня 1975 р., о год. 9-ій веч.
в ЗАЛІ УКРАЇНСЬКОГО ПАРАФІЯЛЬНОГО ЦЕНТРУ СВ. ВОЛОДИМИРА, 226 Uniondale Ave., Uniondale, N.Y.
Оркестра — ДОМІНО

Ділимося сумною вісткою, що дня 31-го грудня 1974 року відійшов у Вічність на 91-му році життя
наш Найдорожчий БАТЬКО, ДІДО і ПРАДІД

бл. п.
Д-Р ВІКТОР Е. ПАЦЛАВСЬКИЙ

бувший адвокат в Дрогобичі.

ПАНАХИДА — в четвер, 2-го січня 1975 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Черко-Дучинський, 111 Yonkers Ave., Yonkers, New York.

ПОХОРОН в п'ятницю, 3-го січня 1975 р. о 9:30 год. ранку, з церкви св. Михаїла в Йонкерсі, Н. Й., на Mount Hope цвинтар в Йонкерсі, Н. Й.

В смутку:

МАРІЯ ШЛЬООАРЕК — дочка в Німеччині
д-р АНДРІЙ ПАЦЛАВСЬКИЙ — син у Німеччині
інж. АДРІЯН і ІРЕНА СТРИЙСЬКІ — внуки
ТАНЯ, ДУСЯ, ОЛЕГ і ЮРІЙ — правнуки
ОМЕЛЯН СТРИЙСЬКИЙ — зять
Ближча і дальша Родина в Америці, Канаді й Україні

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими,
що 31-го грудня 1974-го року, на 78-му році життя,
ненадійно упокоїлася в Бозі
наша Найдорожча МАМА, ТЕЩА, БАБЦЯ і ПРАБАБЦЯ

бл. п.
КАРОЛИНА ШЕБУНЧАК

ПАНАХИДА в п'ятницю, 3-го січня 1975 року о год. 8-ій вечора в похоронному заведенні Литвина і Литвина при 801 Спрінґфілд Авеню в Ірвінґтоні, Н. Дж.

ПОХОРОН в суботу, 4-го січня 1975 р. о год. 8:30 рано з того ж похоронного заведення до церкви св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж. й опісля на цвинтар св. Андрея в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

БОГДАН й ЕРИДОН — сини
СОФІЯ і КЕРЕН — синові
ДАНУСЯ і РОМАН з дружиною ХРИСТЕЮ — внуки
ЛІДА і ДАНИЛКО — правнуки

З глибоким смутком повідомляємо Родину і Знайомих, що в понеділок, 23-го грудня 1974 року був забитий неуважним автоводієм

бл. п.
ДАВИД ПОДУБИНСЬКИЙ

на 9-му році молодого життя.

Давид внук фінансового секретаря Відділу 368 УНС в Маямі Василя і Олімпіяди Подубинських і був членом УНСоюзу.

Горем прибиті:

ОЛІМПІЯДА і ВАСИЛЬ ПОДУБИНСЬКІ — бабця і дідо
КЕРОЛ і БОГДАН ПОДУБИНСЬКІ — батьки
ВОЛОДИМИР і ЕВГЕНІЯ ПОДУБИНСЬКІ вуйко і тітка
ЗОРЯ і ЮРКО МАЛАХОВСЬКІ — тітка і вуйко
Кузини

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого
ЧОЛОВІКА, БАТЬКА і ДІДА

бл. п.
ОСИПА ДИБИ

буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в п'ятницю, 10 січня 1975 р.
о год. 8-ій рано
в церкві св. Юра в Ню Йорку
про що повідомляє —
дружина СТЕФАНІЯ з Родиною

ПРЕЗЕНТАЦІЮ ДЕБЮТАНТОК
переведе
п. мґр Дарія Якубович
По ближчі інформації телефонуйте — 886-0596

Для кращої організації, проситься зголошувати резервацію столів у п. Зиновія Єзерського — 842-4692.

Український Хор „ДНІПРО", Клівленд, Огайо
запрошує все Українське Громадянство на свій
ЮВІЛЕЙНИЙ БАЛЬ
25-го січня 1975 р., початок 9-та год. веч.

Заля: Carrie Cerino
8922 Ridge Rd.
North Royalton, Ohio

ГРАЄ ОРКЕСТРА Г. КУЗБЕРА

Вечірній стрій обов'язковий!

Нарада Редакційної Колегії збірника „Підгаєцька Земля" в Ню Йорку

Ню Йорк, Н. Й. (М. К-ор) В суботу 9-го листопада м.р. в пополудневих годинах, в домівці Т-ва „Броди-Лев", що приміщується в Українському Народному Домі, відбулася нарада Редакційної Колегії збірника „Підгаєцька земля". У ній взяли участь: інж. Василь Колодчин — голова Головного Комітету Підгаєчан, дир Ярослав Пастушенко — заступник голови ГКП, проф. Тарас Гунчак — голова Редакційної Колегії, ред. Іван Дурбак, ред. Іван Керницький, мистець-маляр Богдан Титла, інж. Петро Наконечний, дир. Михайло Клецор і Іван Кефор. Нараду, привітальним словом відкрив інж. Василь Колодчин — голова Комітету, який подав загальні інформації про дотеперішню діяльність Головного Комітету Підгаєчан. Комітет покликаний до життя перед 5-ти роками, розвинув досить широку діяльність. Він оснував 22 осередки в усіх країнах поселення колишніх громадян міста Підгайців та його повіту. Вдержує контакт із коло одною тисячею родин при допомозі кореспонденції, української преси й власного друкованого органу „Слово Підгаєчан", що виявилося знаменитим координатором між комітетом і Підгаєчанами. Досі Комітет одержав від 50 сіл підгаєцького повіту матеріяли до поміщення в збірнику „Підгаєцька земля", з яких тільки частина готова до друку, а більшість вимагає ще окремого опрацювання. На видання збірника комітет зібрав около 18 тисяч дол. і склав їх в банку свого осідку.

Сьогодні важливою справою є зібрати від решти сіл потрібні матеріяли, придбати більше фінансових засобів та друкарню, в якій прийдеться друкувати збірник. Комітет звернеться до кількох друкарень з проханням подати йому оферту друку й, очевидно, вибере таку друкарню, що дасть найбільш приступні умови.

Звіт про стан підготовчої праці над збірником „Підгаєцька земля" подав проф. Тарас Гунчак. Проф. Гунчак поінформував присутніх, що в його руках є вже 2-3 матеріяли із сіл Підгаєччини, бракує ще кільканадцять описів. Йому вдалося теж роздобути із бібліотек у Відні, Варшаві, Ню Йорку і інших міст цінний і багатий архівний матеріял, що відноситься як до давніх, так і новіших часів життя-буття міста Підгайців і його повіту. Крім архівного матеріялу, він зробив заходи здобути матеріяли, поміщені в українській старокрайовій пресі, зокрема в українському щоденнику „Діло", а також у поважному місячнику, що його видавало Т-во „Просвіта" — „Життя і знання". Коли йдеться про одержаний матеріял, то між ним знаходиться дуже цікаві матеріяли із ділянки мемуаристики, вершком якої є прецікава і вартісна праця д-ра Олекси Яворського. До співпраці над збірником проф. Гунчак запросив свого близького друга д-ра Євгена Перейму, який переводить перше читання надісланих матеріялів і їх справляє. Збірник „Підгаєцька земля" буде виданий як однотомовик великого формату, що обійматиме коло 900 сторін друку, в твердій оправі-обкладинці, що її оформить мистець-маляр Богдан Титла. Ця монументальна книга буде наукового характеру. В ній будуть поміщені такі статті і розвідки:

Географічна і демографічна розвідка про підгаєцьку землю — д-ра О. Сокольського; історичний нарис про Підгаєччину від найдавніших часів — проф. Тарас Гунчак; Стаття про політичне, господарське, культурно-освідне, шкільне і релігійно-громадське та економічне життя Підгаєччини — пера визначного лідера Підгаєччини, кол. посла д-ра Олекси Яворського; описи поодиноких сіл; стаття про кооперативний рух в Підгаєччині — кол. директора ПСК в Підгайцях Михайла Клецора; релігійні обряди і народні звичаї; спогади; документація. З багатого ілюстраційного матеріялу, що його посідає Редакційна колегія, до збірника увійдуть найважливіші знимки, а решта буде поміщена в окремому альбомі.

Над обома звітами розвинулася дискусія, в якій брали участь майже всі присутні на нараді, порушуючи в ній різні справи, пов'язані з виданням нашого збірника. На поставлені запити давали вичерпні відповіді: інж. В. Колодчин і проф. Т. Гунчак.

Після переведеної дискусії прийнято постанову, що надсилання потрібних матеріялів до збірника „Підгаєцька земля" кінчиться в перших кількох тижнях 1975 року. Про цю постанову Головний Комітет повідомить заінтересованих осіб.

При кінці наради остаточно оформлено Редакційну Колегію у такому складі: проф. д-р Тарас Гунчак — голова, д-р Євген Перейма, якого на цій нараді прийнято до Ред. Колегії — секретар, д-р Олекса Яворський, ред. Іван Дурбак, ред. Іван Керницький, дир. Михайло Клецор, інж. Василь Колодчин, ред. Володимир Леник, інж. Петро Наконечний, Василь Папіж, д-р Ярослав Пастушенко, інж. арх. Аполінарій Осадца. Запрошені співробітники: д-р Остап Сокольський, Олекса Мостовий, Д. М. Гайва, д-р Осип Бойко, Омелян Макогін, Іван Кифор та в потребі інші.

ІЗРАЇЛЬСЬКО-АРАБСЬКА АТОМОВА КОНФРОНТАЦІЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

зький канал 1 500 танків і коло 100 тисяч війська і без будь-якого попередження розпочати повністю воєнні дії.

Король Гуссейн заявив у своєму інтерв'ю з лондонською пресою, що коли щось основного не станеться у найближчому часі на Близькому Сході, — а я сподіваюся, що воно таки мусить статися, — то виглядає на чергову війну в тому обширі дуже реальні. Король Гуссейн додав, що він повністю погоджується з королем Гассаном з Марокко, що баланс сил пересувається дуже сильно і дуже приспішено на користь арабів.

Однак, на превеликий жаль на перешкоді до будь-якої примирливої зміни стоїть щораз то більше наростаючі підозріння і недовір'я. Величезна більшість жидів в Ізраїлі сумніваються в тому, що їхнім арабським сусідам залежить на мирному домовленні з Ізраїлем. Їх особливо вражає і пригноблює остання подія в ОН, де, очевидно, за московським поштовхом Арафата вітали малощо не „тріюмфальною аркою", а найкріпше у всій цій події був сам факт, що в ній приймали участь, або „здержувалися від участи" всі ті, яким могла загрожувати „арабська нафтова потужність".

Араби зі свого боку квестіонують і не хочуть повірити, щоб жиди змінили свою дотеперішню непоступливість, добровільно повернули їм забрані території і погодилися на теренах Західнього побережжя Йордану і Гази створити палестинську державу.

Знавці положення Близького Сходу пишуть зовсім слушно, що цей обшир слід уважати за пряму там конфронтацію Сходу і Заходу. Деякі з них висувають і підносять застереження, що Захід нічого не навчився на колишньому прикладі Чехо-Словаччини, якою „пожертвувано, щоб врятувати мир". Якщо Ізраїль мала б зустрінути та сама доля, то це не означатиме, що Захід дістане дешеву нафту. У 1938 році демократія показала себе слабою і пішла на апізмент. У 1975 р. демократія знову виявляється ще слабшою і тому майбутнє заповідається дуже-дуже понурим...

НОВОРІЧНА ОДА ДО МИШЕЙ

З Новим Роком гесть вам, миші,
Що в нігній блаженній тиші,
Керуючись своїм нюхом,
За культури йдете духом
И нишпорите по полицях,
По книгарнях, по пивницях,
Нехтуєте тортів пиром,
Навіть і швайцарським сиром,
Бо з вас кожна книголюб,
Що на книжку острить зуб.

З Новим роком гесть вам, миші,
За це ваше „сольо в тиші",
Неустрашні книгоїди,
Віршоїди, прозоїди,
Що гризете без розбору
Все, що пахне духа твором,
Що без боязні і страху
Інтелекту йдете шляхом,
Виругаюги магістрів,
І докторів й бизнесистів,
Бо ніщо для вас Вайлдвуди,
Лясвегаси і Бермуди,
У вас книга — це є ґрунт,
А не стейка цілий фунт.

За ці ваші скромні труди
Хай же всюди гесть вам буде,
Ви можливість нам даєте
Для духової дієти,
Щоб ми духом не грубіли,
Фунти духа щоб губили,
Щоб не мусіли гитать,
А ще, може, й купувать
Непотрібні оті бздури
Рідної літератури
И, слухаюги слів Франка,
В них пірнати аж до дна!
Честь вам, миші! З Новим Роком
Дяка наша вам глибока!

ВАДИМ ІНШИЙ

МИНУЛОГО РОКУ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

кілька книжок непроминальної вартости, як ось „Лука Мишуга" під редакцією Антона Драгана, — історія I Дивізії німецькою мовою видана в Німеччині, Дітріха Гайке „Вони прагнули волі", — „Дмитро Донцов — політичний портретрет" Михайла Сосновського, — „Українські гимни" В. Трембіцького у В-ві ОО. Василіян у Римі, — крім белетристичних творів.

Але найважливішою подією у 1974 р., яка виринула спонтанно, був масовий маніфестаційний і протестаційний рух проти переслідування наших інтелектуалів, зокрема Валентина Мороза, в Україні. Цей рух охопив буквально всі прошарки українського суспільства в ЗСА й Канаді та прибрав такі розміри, що звернув на себе увагу передової американської преси з „Н. Й. Таймсом" у проводі, членів Конґресу та міжнародної організації, особливо „Амнесті Інтернешенел". 22 червня відбулася маніфестація у Вашингтоні з участю кругло 10.000 осіб, 29 вересня відбулася подібна демонстрація у Ню Йорку з походом по 5-ій Евеню і вічем. Вістки про побиття Мороза кримінальними злочинцями у в'язниці та згодом його голодівка від 1 липня до 22 листопада з його загрозою, що він покінчить з собою, коли йому не облегшать в'язничних умовин, — страшенно хвилювали українців у ЗСА, Канаді й інших країнах поселення. „Ассосіейтед Пресс" подавала з Москви повідомлення про апелі Раїси Мороз до міжнародного ПЕНКлюбу і до президента Форда та заяви найвидатнішого дисидента Сахарова. Сенатор Генрі Джексон вислав у справі Мороза депеші до Леоніда Брежнєва та президента Форда, сен. Роберт Тефт зголосив резолюцію у справі Мороза. Церкви, предізні організації та тисячі окремих осіб депешували й писали листи до президента Форда. Окремий Комітет для оборони Валентина Мороза розгорнув найширшу акцію, — включно з голодівками наших студентів у Вашингтоні та жінок у Ню Йорку перед Об'єднаними Націями, — походами зі свічками перед совєтською амбасадою у Вашингтоні, друкуванням і поширюванням англомовної літератури. УНСоюз заявив готовість покрити кошти переїзду Мороза до ЗСА і гарантувати його тутешнє утримання. Гарвардський університет запросив Мороза на наукові виклади. Владики наших Церков підтримували ту масову акцію та висилали також заклики до Білого Дому з просьбою інтервеніювати у користь Мороза перед кремлівськими володарями. До Комісії для прав людини про ОН ходила окрема делегація від УККА. Останнім актом протесту був успішний бойкот концертів Белли Руденко та Дмитра Гнатюка й Євгенії Мірошниченко. Імпресаріо концертів Гнатюка й Мірошниченко публічно признав, що в наслідок української протестаційної акції турне не вдалося і принесло великий грошовий дефіцит.

У 1974 р. смерть знову порідила ряди активних наших громадян в різних ділянках життя. Щоб навести прізвища тільки деяких (за місяцями, як відходили) — померли в. Ню Йорку видатний політичний діяч д-р Кость Панківський, — у Чикаґо головний радний УНСоюзу Тарас Шпікула, — у Чикаґо д-р Михайло Кульчицький, — у Мюнхені проф. д-р Ростислав Єндик, — у Куритибі архиєпископ Іов Скакальський, у Гарфорді інж. Лавро Веремчук, у Торонто голова СУЖКанади Нестор Ріпецький, у Нюарку видатний лікар-громадянин і меценат д-р Богдан Олесницький, у Чикаґо лікар-ветеринар д-р Володимир Помірко, — там же письменник Теодор Курпіта, — у Міннеаполісі учений д-р Михайло Міщенко, — там же видатний артист-маляр Микола Анастазієвський, — кол. професор УТГІ Павло Дубрівний, кол. голова ЛМКлюбу у Філядельфії і голова тамошнього Відділу ОбВУА д-р Володимир Рудницький, — письменник і активний діяч УДЦентру Зосим Дончук, лікар-журналіст у Клівленді, д-р Зенон Винницький, — учений філолог, кол. УСС Мирон Заклинський, — видатний учений філолог д-р Кость Кисілевський, — Архипастир скитальців д-р Іван Бучко в Римі, — учений знавець мов Корнило Яворівський у Лос Анджелесі, — парох церкви св. Юра в Ню Йорку о. Орест Засійбіда ЧСВВ, інженер-лісовик Іван Вінтоняк, артист і режисер та кол. вояк Юрій Кононів з Нюарку — і багато інших. На місце тих, які відійшли назавжди, прийшли інші, але деякі залишили по собі болючу пустку...

СВЯТ-ВЕЧІР В ДЖЕРЗІ СИТІ

Джерзі Ситі. — Місцевий 12-й Відділ ООЧСУ й Осередок СУМА ім. Лесі Українки власними силами влаштовують для членів і гостей Свят-Вечір, який відбудеться в неділю, 5-го січня ц.р о год. 4-ій попол., в малій залі Українського Народного Дому при вул. Фліт й Окленд евеню. В програмі: Внесення снопа, засвічення ялинки, сценка „В лісі на ялинці", традиційна Свята Вечера, Вертеп, колядки тощо.

Пам'яті Осипа Диби

Осип Диба

В четвер, 21-го листопада м.р. на порозі торговельного банку, неподалік своєї купецької станиці, в українській частині нюйоркського Мангаттану, впала, підкошена ударом до мозку, заправлена спортом, молода людина. Течка з актами знайдена біля нього, говорила без слів, про людину, що в середині роботящого дня (й життя), ще не збиралася на відпочинок. Ще мінути боронився Осип Диба з темінню ночі, навіть противився, коли його приміщували в амбулянсі, дожидаючи прибуття повідомленої доні (дружина в той час перебувала в Европі), ще згодом у лічниці боровся годину - дві з невгамовною кровотечею, а під вечір обняла його самого темрява, з якої він не звільнився вже аж до понеділка, коли то він помер.

Осип Диба - купець, пластун і прикладний громадянин був нещоденною людиною. Уродженець розлогого й багатого стрийського передмістя Лани, що становило майже третину міського населення й що важливе, українську третину, він провів юнацькі роки на батьківськім господарстві й в пластуванні, залишившись пластуном усе життя. На Ланах він допомагав незабутньому Романові Клосові заснувати позашкільний Курінь, один з перших у галицькому Пласті, а згодом знайшов шлях до Загону „Червона Калина", одного з найстарших й найбільших пластових об'єднань в Україні й на еміграції.

Народився сл.п. Осип у міщансько - хліборобській родині. Його міщанство засвідчувала приналежність до „королівського вільного міста" Стрия, а хліборобство було протягом віків головним зайняттям родини Дибів. Чи не від селянського, підлеглого стану предків Осипа й прибилося до них їхнє прізвище. Бо що легше уявити собі, як втечу селянина до міста, щоб звільнитись з панщини й зажити волі, бо й хоча яка була обмежена автономія галицьких міст, постросних на німецькому „Маґдебурському праві", то й в них обов'язувала норма, що йшла на вагу золота: „Довший побут на терені міста робить людину вільною". Але не завжди. Нерідко втікач вертався у село — в дибах.

На шляху до міської, а з нею й господарської, емансипації батьки Осипа разом з частиною стрийсько - ланських хліборобів, зробили великий крок уперед. Либонь надокучило їм їхнє вікове колоніяльне положення й вони забажали усунути поміж собою і консументами плодів свого труду зайвого посередника, тим більше, що був він чужинцем і використовував своє посередництво в найбільш безоглядний спосіб. І сталися вже надовго до Другої світової війни стрийські міщани - городники відомими не тільки на стрийському ринку, але й в сусідніх літниськових місцевостях і живцях. Цю молоду купецьку „традицію" свого роду посунув покійний Осип Диба на дальший, великий крок уперед так, як йшли його старші панські земляки на війну, а згодом у революцію, пішов Осип в купецтво. Постанова стати купцем була в той час не менш важливою для своєї громади й для того, що на неї зважився, як іти в повстання. На пальцях однієї руки можна було в той час злічити поза кооперацією — українських купців у важливім стрийськім повіті й окрузі. Традицію українського купецтва з часів княжої держави повністю забуто, а все купецтво було в руках чужих і під небезпечною „опікою" окупаційної влади. В тих неприродних умовах купецький стан, який на Заході був чинником економічного росту та політичного дозрівання, на наших землях став носієм волі займанця, а що більше — засобом закріплення неволі й то не лише політичної, але й господарської. Постійне убожіння українського населення поступало в математичній пропорції до постійного багатіння чужинецького купецького стану. Чи ж можна дивуватись, що купецтво уважалося за морально підозріле зайняття, а назва купця стала синонімом грабіжника і ошуканця. Коли додати до того постійно зростаючий надзір адміністраційної польської влади над всією купецькою діяльністю й всемогучу й необмежену позицію „пана постерункового", який міг знищити кожне купецьке підприємство, то й можна подивляти відвагу, а то й однайдушність, яку потрібно було мати, щоб продати по батьках одідичений ґрунт, який віками був в роді Дибів і вкласти здобуті гроші в купецьке підприємство: тим більше, що його торговельні станиці були приміщені в безпосереднім сусідстві старости і слідчого відділу поліції й до того в бунтівничім Стрию, місті Бандери, Охримовича, Ребета і Гасина.

Вступаючи в новий купецький стан Осип, Марійка і Андрій (звідсіль назва спілки ОМА) Диби, по пластунськи — „великого бажали" й не задовільнилися чимбудь. Відкрили крамницю з так званою „ґалянтерією" в самім серці Стрия, на середині головної вулиці Третього Мая, на так званім стрийськім „корзі", по якім, за традицією, кожний член стрийської „сосаєті", мусів після недільної полудневої Служби Божої бодай раз - двічі пройтися. І всі прохожі проходили перед вікнами нової елегантної крамниці й всі, по волі, чи неволі, в будні дні заходили до „ОМИ", щоб придбати найкращі краватки, светери, чи панчохи. А коли після великого престижевого і господарського успіху „ОМИ", покійний Осип із своїм швагром заклали ще один, куди більший, склеп з обув'ям на тім же самім „корзі", то по чужому Стрию пішла тривожна поговірка про українську інвазію на купецький стан міста й заклики до влади, щоб її припинити. Проте, пані старосціни й референдажові вже не могли обійтися без елегантних товарів нових склепів, до того ще набуваних на — рати. Скільки тих відкладених рахунків прогуло з вересневою війною знав лише Осип та його спільники, а може ще його дружина Стефа, яка йому допомагала вдома й поза домом, у купецтві.

І після втечі зі Стрия, за першої короткої і другої, яка проти надії продовжилася до Осипової смерти, він залишився вірним своїй купецькій професії і засадам, якими керувався в її виконуванні. Ні в ранніх часах купецької кар'єри, ні в пізніших воєнних і післявоєнних він не пішов слідом своїх чужинецьких професійних колеґ. В усіх умовах зберігав найвищий моральний рівень, не піддавшись впливові минулого, ні сучасного оточення, й не набувши ніякої поважної „професійної недуги" від якої так важко охоронитися передусім купцям, нараженим на сто спокус кожного дня праці. Відомо бо, що позицію в громаді вирішує в першу чергу позиція здобута внутрі своєї професії. Його остання купецька станиця, яку від дванадцяти років вів Пок. зі своїм партнером, не лише розрослася до розмірів, які переходили їхні сили, але й втішалася найкращою професійною опінією.

Все життя покійного Осипа Диби ціхувала розважна й благородна вдача — в родині, Пласті, в ширшій громаді і в професійній праці. На панахиді й в часі похоронів Покійника втирали сльози не лише партнер Осипа, але і його службовики і, як воно не дивне, його численні клієнти. І низько клонявся йому на останню мандрівку прапор його пластового Загону „Червона Калина", в тіні якого стояли прибиті горем його дружина, доня, внучка й багато - багато приятелів.

Ярослав Падох

ТАРЗАН, 7232. ТАРЗАН ПОЯСНЮЄ

Я захоплений тобою, Тарзане!.. Ти із самого початку підозрівав, що суддя Бранд і Серіна зв'язані з браконьєрством!

Якось всі частини ребуса пасували, Петре!... Бранд не дуже спішився допомогти нам... Опісля, коли ці два мужчини із кабарету Серіни старалися вбити нас, то мені стало очевидним, що суддя попередив її про нас!

Дуже проста справа, Шерляку Голмсе!.. Але як ти знав, що ми зустрінемося під час кульмінаційного моменту цієї афери?

Щодо цього, то я тільки догадувався!... Я дуже радий, що правильно вгадав!